

ΞΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΚΛΩΝΤ ΦΑΡΡΕΡ

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

είχε καταλήξει σε κεραινοβόλο περιτονίτιδα... Τόν είχαν πιά άποφασίσει... Κι' όμως, έδω και τέσσερες ημέρες ήταν ύγιης κι' εύτυχισμένος. Και τώρα... τώρα ψυχροπαγούς!... Δέν υπήρχε πιά καμμία έλπίδα. Ή διάγνωση τού γιατρού ήταν άδυσώπητη. 'Ο Φρέντ όστόσο, χωρίς δόλο να έχη χάσει τó θάρρος του, είχε άπαιτήσει να τού ειλποίν την άλήθεια. Κι' ó γιατρός δέν έδιστισε να τού κάμη την τελευταία αυτή χάρι. Θά ζούσε, όπως τού είτε τέσσερες ώρες ακόμα. Ούτε μιά περισσότερο...

Ο δωμάτιο ήταν στολισμένο με λεπτό γούστο. Έπάνω στο τραπέζι βρισκόταν ένας δίσοκος με διαλεκτά γλυκίσματα και κέϊτ, κι' ένα όμορφο μπουκέτο από δροσερές βιολιέτες. Από τά μεταξωτά άμπαζούρα χινόταν ένα όνειρωδες ήμίφως. Ή άτμόσφαιρα ήταν πλημμυρισμένη από ένα έλαφρό άρωμα τριανταφύλλων.

Κι' όμως, στην άκρη τού δωματίου, πάνω σ' ένα πλατύ κρεβάτι, κοιτόταν ένας έτοιμοθάνατος. Στο προσκέφαλό του παράστεκε μιά νοσοκόμα, περιμένοντας τó τέλος του.

Ναι, ó Φρέντ ντέ Γκίβερ ήταν πιά χαμένος. Μιά άδέξια έγχειρσαι οκαλωροειδίτιδος είχε καταλήξει σε κεραινοβόλο περιτονίτιδα... Τόν είχαν πιά άποφασίσει... Κι' όμως, έδω και τέσσερες ημέρες ήταν ύγιης κι' εύτυχισμένος. Και τώρα... τώρα ψυχροπαγούς!... Δέν υπήρχε πιά καμμία έλπίδα. Ή διάγνωση τού γιατρού ήταν άδυσώπητη. 'Ο Φρέντ όστόσο, χωρίς δόλο να έχη χάσει τó θάρρος του, είχε άπαιτήσει να τού ειλποίν την άλήθεια. Κι' ó γιατρός δέν έδιστισε να τού κάμη την τελευταία αυτή χάρι. Θά ζούσε, όπως τού είτε τέσσερες ώρες ακόμα. Ούτε μιά περισσότερο...

- "Ός τίς όχτώ, γιατρέ;
- Μάλιστα.
- Εύχριστό.

Και σάπασε. Στο πρόσωπό του δέν φαινόταν καμμία άγωνία, κανένας πόνος. Περιμένηε στοιάζά και συλλογιόταν...

Θά πέθαινε λοιπόν σήμερα - Τετάρτη!... Κι' όμως κάθε Τετάρτη, τέσσερα χρόνια τώρα, έχόζταν πάντα μιά γυναίκα, χωρίς να λείψη ούτε μιά φορά, μέσα σ' αυτό τó δωμάτιο πού πέθαινε ó Φρέντ. Μιά γυναίκα πού ήταν γι' αυτόν τó ειδωλό της λατρείας του. Ήταν μιά τριφερή φίλη, μιά άδελφή, μιά καλή νεράιδα...

Έρχόταν κάθε Τετάρτη. Και θά έχόζταν και σήμερα, γιά τελευταία φορά. Θά την έδλετε πάλι. Γι' αυτό είχε είπει να τού στολιούν τó δωμάτιο όπως πάντα. Δέν θά έθρισε τίποτα άλλαγμένο όκεινή. Ήθελε να την άγκαλιάσει ακόμα μιά φορά, ν' άκούση τή φωνή της κι' ύστερα δέν θά τόν έννοιαζε πιά άν θά πέθαινε...

Τó ρολόγι τού τοίχου χτύπησε πέντε φορές. 'Ο έτοιμοθάνατος συλλογιόταν: «Δέν θ' άργήση... Είτε ή ώρα της...»

Και δέν άργησε. Ή άλήθεια είναι πώς δέν ήξερε ότι ήταν άρρωστος. Όταν τόν είδε μελαγχολικά κρεββάτι, στάθηκε στο κατόφιλο τρομαγμένη.

- "Ό! Φρέντ!... Τι έχεις;... Είσαι άρρωστος; Την κούταζε χωρίς πίκρα και χωρίς μελαγχολία.

- Ναι... Δέν είναι τίποτα... Δέν πειράζει... Έκεινή προχώρησε λίγο. Έβαπτα έσκυψε και τόν φίλησε στο μέτωπο. Τó φλογισμένο από τόν πυρετό πρόσωπό του την έκανε να νοιώση κάποια άνατριχίλα.

- Είσαι άρρωστος βαρεία, Φρέντ; τόν ρώτησε άνησυχη.

- "Όχι... Ή νοσοκόμα τούς άφησε μόνους. Έκεινος τότε ξαναείπε.

- "Όχι... Δέν είμαι βαρεία άρρωστος... Πόσο είμαι εύτυχισμένος πού ήθελες, άγάτη μου!...

- Έπειτα την παρακάλεσε να βγάλή τó καπέλλο της και τά γάντια της, όπως πάντα, και να πάρη κάτι από τόν δίσοκο, όπως συνήθιζε. Ήθελε να χιράξη μέσα στή μνήμη του την άγατημένη της νοσηφι, γιά να την πάρη μαζί του.

Όταν όμως εκείνη θέλησε να καθήση κοντά του, στην άκρη τού κρεβατιού, την παραμέρισε με μιά σπασμοειδή χειρνομία, γιάτι έννοιαζε πώς έπλησίαζε ó θάνατος.

- Περιμένηε... άγάτη μου... περιμένηε... Έκεινή στάθηκε έκπληκτη. 'Ο Φρέντ τότε άρχισε να τής λέη με μιά φωνή πού έννοιαζε με ψυχροράγημα:

- Άγάτη μου... άνοιξε πρώτα... εκείνο τó συρτάρι... ναι... εκείνο εκεί... Τó κλειδί είναι έδω... κάτω από τó προσκέφαλό μου... Άνοιξέ τó τώρα... άμέσως... "Όσο είναι καιρός...

Έκεινή πάγωσε ξαφνικά από τόν τρόμο της. Άρχισε να προαισθάνεται με φόβηη κάτι πού δέν τολμούσε να τó φαντασθή. 'Ο Φρέντ συνέχισε με κόπο:

- Τά γραμματά σου... είναι εκεί μέσα... δια.

Πρέπει... ναί, πρέπει... να τά πάρης... άπόψε... ή καλύτερα να τά κάμης... έδω... τώρα, στο τζάκι... Πρέπει, άγάτη μου... γιά να μπορέσω... να κοιμηθώ... ήσυχος...

Έκεινή δέν άνέπνεε πιά. 'Οπισθοχώρησε δυό βήματα και στηρίχτηκε στον τοίχο κατάλλοιμη.

- "Ό! Φρέντ! Τι έχεις;... τραύλισε.

'Ο Φρέντ κούνησε τó κεφάλι του και τής άπάντησε άργά:

- Άγάτη μου... δέν πειράζει... Δέν θέλω... δέν θέλω να λυπηθής...

Έκεινή έρριξε τότε μιά τρομαγμένη κραγή κι' έκυρψε τó πρόσωπό της μέσα στα χέρια της. Την είχε κυριέψει μιά άπειρίγραστη φόβη. 'Ο φόβος τού θανάτου την είχε τρομοκρατήσει.

- Πάρε τó κλειδί... ψυθύρισε πάλι ó Φρέντ.

Έπληγε κοντά του σαν αυτόματο. Πήρε άσυναίσθητα τó κλειδί κι' άνοιξε τó συρτάρι.

Ή φωνή τού έτοιμοθάνατου μόλις άκούγόταν τώρα:

- Πρέπει να τά κάμης... να τά κάμης...

Έκεινή πήρε ένα γραμμα κι' άρχισε να διαβάη γρήγορα-γρήγορα:

- Φίλε μου, μη με περιμένεις αύριο. Θάρω όπως πάντα την Τετάρτη. Πόσες φορές σου είπα ότι είναι άδύνατον;... Αύριο θ' άφήσω τις επισκέψεις μου, τή μωδιότερα μου, ένα τσάι, μόνο και μόνο γιά σένα... Γιάτι είσαι τόσο άπαιτητικός;...»

Ύστερα πήρε ένα άλλο:

- Φίλε μου, σε ίκετεύω, μην κάνεις τρέλλες... Μή μου γράφεις αυτά τά γραμματά... Δέν σου φτάνει ή Τετάρτη πού την έχω άπειρώσει σ' έσένα; Συλλογίσου τί θά συμβή άν παραπέσει ένα τέτοιο γραμμα...

Κι' ακόμα:

- Τά λουλούδια σου είναι πολύ όμορφα. Θά έλεγε κανείς πώς τά διάλεξες ένα-ένα... Έλα άπόμε στην Όπερα... Θά είμαι εκεί με μιά τρελή συντροφιά... Σου ύπόσχομαι να φορέσω μιά τουαλέτα πού δέν την έχεις θαμάσει ακόμα...

Τά μάτια της ξέπαισαν έθιμωσαν από τά δάκρυα... Αυτή λοιπόν ήταν ή άγάτη της; Αυτή μόνο; Μιά άδόσταχη ντροπή την έκανε να στηριχτή στο χέρι μιάς πολυθρόνας γιά να μην πέση. Τώρα καταλάβαινε. Τώρα έβλεπε καθαρά. 'Ο Φρέντ την είχε άγατήσει σαν μιά μαντόνα, σαν Παναγία, κι' εκείνη δέν τόν είχε άγατήσει ποτέ της... Σ' αυτό τó φλογερό πάθος, σ' αυτή την ύπεροχη λατρεία, είχε άνταποκρυφεί μ' ένα κοινό και συνήθισμένο άσθημα. Κι' εκείνος τώρα θά πέθαινε... Πούδ άλλος λοιπόν θά την άγατούσε μ' έναν τέτοιο έρωτα;

Με μιά άπελπισμένη κίνηση γονάτισε μπροστά στο κρεββάτι του και κόλλησε παραφορα να χιλή της στο χέρι του πού άρχιζε να παλύνει... Ήθελε να κλάμη σαν τρελή, να τού μιλήση, να τόν πάρη στην άγκαλιά της, να τού έξομολογήθ τó σφάλμα της...

Έκεινή τή στιγμή όμως τó ρολόγι τού τοίχου χτύπησε έφτά φορές.

- Είναι ώρα πιά... της ψυθύρισε ó έτοιμοθάνατος. "Όπως πάντα... πρέπει να φύγης... Άντίο... Έκεινή σήκωσε τó κεφάλι, τόν άκουσε, μιά δέν κατάλαβε.

- Πρέπει να φύγης... της είτε πάλι. Είναι έφτά ή ώρα... Πρέπει να γυρίσης σπίτι σου... Ξέσπασε τότε σε λυγμούς κι' άρχισε να φιλή τά χέρια του σαν τρελή.

- Νά φύγω;... Νά φύγω;... ψυθύρισε.

- Νά φύγω τώρα πού ξέρω πόσο μ' άγατάς, πόσο μ' αγαπάς;... Νά σ' αφήσω μόνο, έδω, έγω πού δέν σ' αγαπούσα και πού τώρα σε λατρεύω;... Νά φύγω τώρα, χωρίς να ρήξω την καρδιά μου μπροστά στα πόδια σου γιά να τή λυώσης;... "Όχι, όχι, όχι!... Ποτέ!...

'Ο Φρέντ κατέβηκε μιά τρομερή προσπάθεια κι' άνασπώθηκε:

- Πρέπει να φύγης!... της είτε βραχνά! Είναι έφτά ή ώρα... Σε περιμένουν... 'Ο άντρας σου... Τό παιδί σου!... Ή ζωή δέν έτελείωσε γιά σένα. Αύριο πάλι θά ξαναρχίσω, ήσυχη κι' εύτυχισμένη, όπως πάντα... Δέν θά έχη άπομείνει πιά τίποτε από την άγάτη μας... Από τή δική μας τή ζωή... Πρέπει να φύγης... Νά με ξεχάσης... Νά χαρογελήσης σ' εκείνους πού σε περιμένουν... Τό θέλω! Μην κλάις πιά: Τό παιδί σου θά ιδή πώς είναι κόκκινα τά μάτια σου. Άν θέλεις να μου δείξης πώς μ' αγαπάς, πρέπει να φύγης. Θέλω να με άκούσης.

Τά μάτια της θάρπλωσαν από τά δάκρυα...

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗ

Γ'
ΙΝΕ όποσδήποτε άναμφίβολο,
δτι ό Μωάμεθ θά ελξε άκούσει
πολλά για την παλιή δόξα τών
'Αθηνών από μορφωμένους Τουρ-
κούς, ίσως δέ και από Ξένους.

Και ήταν φυσικό νά θέλη νά ίδη
την περιήρημη αυτή πόλι, πού,
έπί τέλους, ελξε γίνει δική του.
'Ηλθε λοιπόν στην 'Αθήνα
διά Μεγάλων με χιλίους καθολι-
κούς και λαμπρή άκολούθια
άπό αλλοιούς κ' άξιωματικούς.
Κι ό καταστροφεύς τής Βυζαν-
τινής αυτοκρατορίας, ό άνθρω-
πίνης αυτοκρατορίας, ό άνθρω-
πίνης αυτοκρατορίας, ό άνθρω-
πίνης αυτοκρατορίας...

πας πού ελξε ακόμα βαμμένα τά χέρια του από έλληνικό αίμα στην
Πελοπόννησο, μπήκε με πομπή στην πόλι τής 'Αθηνάς την τελευ-
ταία βδομάδα του Αιγιοστόου, όπως προκύπτει από τόν Κριτόβουλο,
ό όποιος γράφει σχετικώς : «Φθινοπώρου άρχομένου,
τό γάρ θέρους ήδη τετελεύτηκω».

"Όταν έφτασε στας 'Αθήνας, ό άγιος αυτός κατακτητής, ένυ-
μιούθηρε από τό σεβασμό έκείνο,
πού μόνη ή άθάνατη τέχνη μπο-
ρεί νά επιβάλλη. Κι όπως ό 'Όρ-
φεύς, κατά τή Μυθολογία, κα-
τόρθωσε νά δαμάσει με τή λύ-
ρα του τά θηρία, έτσι και ή 'Α-
θήνα εδάμασε τόν βάρβαρο κα-
τακτητή με τό μεγαλειώ τής
τέχνης τής και τήν λαμπρότητα
τής ιστορίας τής, πού επί αιώ-
νες αιώνων τήν δόξασαν στόν
κόσμο όλόκληρο.

Κατά τόν Κριτόβουλο, ό Μωά-
μεθ θέλησε νά δη άμέσως όλα
τά άξιοθέατα τών 'Αθηνών, έ-
πειδή ελχε άκούσει πολλά καλά
για τή σοφία τών άρχαίων και
για τά μεγάλα έργα τών. "Η-
θέλε επίσης νά μάθη ετά κα-
τά τήν πόλιν, τήν
φύσιν τής χώρας,
τά κατά τήν θάλασσαν
και τούς λιμέ-
νας αὐτῆς.

'Υπάρχει μιá παράδοσι, κα-
τά τήν όποιάν ό ήγούμενος τής
Καισαριανής βγήκε σέ προούταν-
τησι πού Σουλτάνου και τού πα-
ρόδακε τά κλειδιά τής πόλεως.
Γιά νά τόν ευχαριστήση δέ ό
Σουλτάνος, διάταξε όπως τό
περίφημο τότε μοναστήρι τής Και-
σαριανής, τό όποιον και επί τής
κυβερνήσεως τών Φράγκων ελχε
μείνει άφορολόγητο, πληρώνει
μονάχα ένα τσεκίνα στόν Τουρ-
κο διοικητή τών 'Αθηνών.

Τέσσερες ημέρες γνθίζε ό
Σουλτάνος, έπισκεπτόμενος και
θαυμάζων τά μνημεία τής πόλεως και τό λιμάνι τού Πειραιώς. Με
περηφάνεια ό 'Αθηναίος ιστοριογράφος Χαλκοκονδύλης γράφει για
τόν θαυμασμό πού προκαλούσαν στόν Κατακτητή τά άρχαία μνημεία.

Έκείνο όμως, τό όποιο περισσότερο από κάθε άλλο, έκαιε έντί-
πασι στό Μωάμεθ και τράβηξε τήν προσοχή του, ήταν ή 'Ακρόπο-
λις. 'Ως σοφός τε και φιλέλληνα και μέγας
βασιλεύς, τά άρχαία και άρτια στοχαζό-
μενός τε και τεκμαιρόμενος, όπως γράφει και
ό σύγχρονος ανθολόγος τού Σουλτάνου ιστορικός, 'Ελλην διστυ-
χώς, Κριτόβουλος. Κι ό Χαλκοκονδύλης όμως τονίζει, ότι Ξαφνά-

Από θά είνε μιá απόδειξις πώς μ' άγάπησε κ' έσύ...
'Εκείνη τότε φόρεσε τό καπέλλο τής και τά γάντια τής, ενώ τά
δάκρυα κυλούσαν άργά στό πρόσωπό τής. 'Επειτα, άθρόυθα, χωρίς
νά καταλαβαίνει τί κάνει, έφυγε, σκιδόντας τό κεφάλι.

Κι ό Φρέντ ντέ Γάιθρ πέθανε μόνος, όλομόναχος, ύστερ' από
μισή ώρα.

ΚΛΩΝΤ ΦΑΡΡΕΡ

στηκε ό Σουλτάνος από τήν άμορφιά ενός τέτοιου κειμηλίου πού ά-
πόκτησε και ένθουσιασμένος φώναξε μπροστά στόν Παρθενώνα :
— Πόση δὴ χάρις όφείλεται έν τῷ ήμετέρῳ νόμῳ 'Ομάρῃ τού
Τουραζάνου !..

Κι έτσι κοί δουλωθέντες "Ελληνες έσώθη-
σαν και πάλιν, χάρις στούς προγόνους
των», όπως όραία γράφει ό ιστορικός τής μεσαιωνικής 'Ελλάδος
Ούίλλιαμ Μίλλερ.

Γιατί ό Μωάμεθ φέρθηκε πράγματι πολύ καλά στούς 'Αθηναίους.
'Επεκρίρωσε τά προνόμια πού τούς ελχε παραχωρήσει ό 'Ομάρ όταν
κυριέρε τήν πόλι, τούς έπέτρεψε νά έχουν δικό τους τοπικό συμβού-
λιο άπ' τούς προστούς τής πόλεως και πολλοί απαλλάχτηκαν άπ' τό
χαράτσι.

Τι άπέγινε κατόπιν ή έκκλησία τής Παναγίας τής 'Αθηνιώτι-
σας, όπως έλέγεται τήν εποχή εκείνη ό Παρθενών, πού ελχε μετα-
βληθεί σέ χριστιανική έκκλησία και κατείχετο άπ' τούς καθολικούς
κληρικούς ; 'Εδώ τό πράγμα σκοτίζεται κάπως. Δυό συγγραφείς,
λίγο μεταγενέστεροι τής άλώσεως, γράφουν ότι ό Παρθενών ήταν
ακόμα τήν εποχή τούς έκκλησία. 'Αλλ' άργότερα τόν συναντάμε
τζαμί τουρκικό.

Τουρκος άγός τών 'Αθηνών επί τουρκοκρατίας

(Είκων τού κόμητος Λέοντος ντέ Λαμπρόντε
άπό τό ταξίδι του στην 'Ανατολή).

Οί ιστορικοί λοιπόν συμπε-
ραίνουν, ότι ίσως για λίγα χρό-
νια έπειτα από τήν άλωσι, ό
Μωάμεθ άρρησε τόν Παρθενώνα
χριστιανική έκκλησία. 'Επειτα
όμως τόν μετέβαλλε σέ τζαμί με
τό όνομα 'Ισμερντί, δηλαδή
προσευχητήριο. Κι έτσι από τό
μυαρό πού χτίστηκε κοντά στο
ιπότεροχο μνημείο, ό Τουρκος
μολέξιν καλούσε τούς πιστούς στη
λατρεία τού Προφήτη, ως τήν
εποχή πού ιδρύθηκε τό 'Ελληνι-
κό κράτος.

'Η παράδοσι λέει ακόμα, ότι
ό Μωάμεθ έσπινε τήν αυτοκρα-
τορική του σπηνή κ' έγκατεστά-
θη, μαζί με τή συνοδεία του
στά Πατήσια, καθ' όλο τό διά-
στημα πού έμεινε στας 'Αθήνας,
και γι' αυτό από τόν Πατισάχ
όνομάστηκε ή έξοχή αυτή Πα-
τήσια. 'Αλλά ή παράδοσις αυτή
δέν έχει καμιά ιστορική βάση.

Τέσσερες μέρες έμεινε ό Μω-
άμεθ στην 'Αθήνα. Και είνε ό
μόνος Σουλτάνος πού έπισκεψή
τό Ισπερές άστν. Ποτέ άλλος
Σουλτάνος, εντός αὐτοῦ, δέν ά-
νέβηκε στην 'Ακρόπολι.

"Ομοια τύχη με τόν Παρθε-
νώνα έλαβε κ' ή έκκλησία πού
ελχε χριστιανέσει ως δορθόδοξη
μητρόπολι, κατά τό διάστημα
τής Φραγκοκρατίας. 'Η έκκλησία
αυτή, πού σήμερα έχει μεταβλη-
θεί σέ στρατιωτικό φούργο, ό-
νομάσθη πρὸς τιμήν τής επισκό-
φους τού Σουλτάνου 'Εφειχιμέ
Τζαμισά, δηλαδή τζαμί τού Πορ-
φύρου.

Οι δορθόδοξοι τότε μεταχειρίστηκαν για Καθολικός, δηλαδή
για Μητρόπολι, τήν έκκλησία τού 'Αγίου Παντελεήμονος, πού ήταν
στή σημερινή πλατεία τού Δημοκρατηρίου.

Φεύγοντας άπ' τās 'Αθήνας ό Σουλτάνος Μωάμεθ Β', πήρε μα-
ζύ του —ίσως για ένθύμια— άριστές νέες γυναίκες και παιδιά για
τό χαρέμι του.

'Απ' τήν 'Αθήνα πήγε ό Κατακτητής στη Θήβα, όπου έμεινε, ύ-
ποτελής φόρου στην Τουρκία, ό πρώην Δουξ τών 'Αθηνών Φράγκος
'Ατσαγιώλης, κ' από κει έμύνησε στό Βενετό διοικητή τής Εββοίας,
δτι θά πήγαινε νά έπισκεψή τό νησί του.

Τρόμος ένκυριέρισε τότε τούς κατοίκους και τό διοικητή, γιατί έ-
νόμιαν, ότι ό Μωάμεθ θά πήγαινε στην Εββοία —πράγμα πού έγι-
νε κάπως άργότερα.

'Αλλά ό Σουλτάνος δέν έμεινε παρά μιá ήμερα μόνο στη Θήβα.
Περνώνας άπ' τή Καλαίδα, έθαύμασε τό φαινόμενο τού πορθμού
τού Εύρπτιου κ' έπειτα έφυγε για τή Μακεδονία. Κ. Κ.